

szenvedés ábrázolására. Kehlmann regényében a pokol megszűnt túlvilági helynek lenni, feltört a föld mélyéről, és a végtelennek tűnő háború képében a hétköznapiok részévé vált.

Jelen előadás elsődleges célja, hogy bemutassa milyen eszközök segítségével idézi meg Kehlmann nem mindennapi történelmi regénye a pokol toposzát a harmincéves háború kontextusában.

Tóth Hanna (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

A látás mint hatalom a Dzsán-panoptikumokban

Minden túlzás nélkül kijelenthető, hogy El Kazovszkij életművében kiemelkedően nagy jelentőséggel bír a *Dzsán-panoptikumok* című performansz-sorozat, amelyben a művész idealizált szépség és szerelem keresését, valamint az általa megalkotott szimbólumokból összeálló magánmitológiáját is életre keltette. A panoptikumok azonban nem csupán a személyes *oeuvre* keretein belül, de a színház történetében is kikerülhetetlen eseménnyé emelkedtek, hiszen nem csupán a totális műalkotás ideáját közelítik meg, de a testhez való viszonyunkat is újszerű, performatív módon értelmezik át. Az előadások során, amelyek Pygmalion és Galatea kifordított történetébe ágyazva jelennek meg, a szereplők tárgyakként állnak a nézők, illetve Kazovszkij tekintetének kereszttüzeiben, amely látás-aktus pedig többszörösen is súlyozottá válik, amikor a művész egy távcső segítségével pásztázza végig a kiállított ember-tárgyakat.

Az előadásban megfogalmazott tézisem szerint ez a látás, mint a hatalom metaforája van jelen a performansz során, amely állításomat már a Jeremy Bentham *Panopticon*ját megidéző cím is igazolni látszik. Továbbá párhuzamot szeretnék vonni a performanszban megjelenő látás, mint hatalom, és a Foucault-i hatalomelmélet panoptikussága között, Foucault elképzelését ugyanis, amely szerint az alkotó és rendező tekintet által körvonalazódik valójában a szubjektum, Kazovszkij uralkodó és eltárgyasító tekintete csodaszépen megjeleníti. Az előadás során főként Foucault *Felügyelet és büntetés* című művére, illetve Rényi András *El Kazovszkij kegyetlen testszínházáról* írt tanulmányára támaszkodva szeretném tézisemet igazolni, valamint választ keresni arra a kérdésre, hogy a nézők mennyiben tekinthetőek ezen panoptikus építmény részeinek, illetve mi is valódi szerepük.